

ב"ה

פרשת זכור

ה'גורל' היהודי

מבואר בכמה מקומות השייכות של "גורל" לגזירת המן שהיתה בפורים - על פי המרומז בגימטריא של התיבות:

ענינו של המן מתחיל מעמלק, עליו נאמר "ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד", ואחר כך יצא ממנו המן, כמבואר בתרגום היחוס של המן עד עמלק. ואיתא בספרים ש"גורל" עם הכולל בגימטריא "עמלק", כי, "גורל" מספרו מאתים שלושים ותשע, ועם הכולל – מאתים ארבעים, שזהו המספר ד"עמלק".

ובהקדים ביאור השייכות של "עמלק" עם מספר מאתים ארבעים - שנרמזת במה שכתוב "רם על כל גוים ה";

הסיבה לכך שעמלק יכול להיטפל לבני ישראל היא - כתוצאה מזה שבא היצר הרע ומתחיל לטעון ש"רם על כל גוים ה", היינו, שהקב"ה נמצא למעלה, ואילו ה"מטה" הוא נמוך יותר מדי בשביל להתעסק עמו, ומצד זה שואלים בני ישראל "היש ה' בקרבנו אם אין".

וכאשר שואלים "היש ה' בקרבנו אם אין" - אזי "ויבוא עמלק", כ"משל לאדם שהרכיב את בנו על כתפו וכו', פגעו באדם אחד, אמר לו אותו הבן, ראית את אבא? אמר לו אביו, אינך יודע היכן אני? השליכו מעליו, ובא הכלב ונשכו".

לכאורה: היתכן שבני ישראל שואלים "היש ה' בקרבנו גו" - הרי זה עתה יצאו ממצרים וראו: והענין בזה וירא ישראל", ועד שאמרו "זה א-לי" ש"היו מראין אותו באצבע"? "נסים כו", כמו שכתוב

אך הענין הוא - שזהו רק בשעת הנס, בעת יציאת מצרים וקריעת ים סוף; אבל לאחרי זה, כשנמצאים "בדרך", לאחרי שהלכו מקריעת ים סוף ומתחילה ההנהגה בדרך הטבע, אזי ישנו הענין ד"אשר קָרַף", ועד שהיצר הרע פועל שיהודים ישאלו "היש ה' בקרבנו אם אין" - אם הוא "בקרבנו" או שאינו "בקרבנו".

הוא לא אומר שאינו מאמין בה' חס ושלום; הוא מאמין שהקב"ה הוא לא רק "אלקא דאלקייא" (כפי שאומר

אפילו גוי), אלא זהו גם אלקה שלו; יש לו רק ספק - "עמלק" בגימטריא "ספק" (כדאיתא בספרים) - "היש ה' בקרבנו", כשהולכים בדרך הטבע. - הקב"ה מראה נסים, אבל זה היה בחג הפסח, בשעת קריעת ים סוף, בשעת ירידת המן; אבל לאחרי שסיימו לאכול את המן, במשך כל היום כולו, מתעורר ספק "היש ה' בקרבנו".

לומר שהקב"ה מתעסק עם ענינים פשוטים למטה?! - ההנהגה למטה היא בדרכי הטבע, באמרו, שכך הוא רצונו של הקב"ה, כמו שכתוב "רם על כל גוים ה'", ו"הארץ - נתן לבני אדם".

וכיון שכן, צריך להתנהג כבן-אדם! - יש אמנם שלשה דברים שבהם בני-אדם הם כמלאכי השרת, אבל זהו רק באותם שעות שבהם מתפלל, לומד תורה ומקיים מצוות; מה שאין כן בשעה שאוכל ושותה וישן וכו' - הרי הוא כבהמה. ומה שכתוב "אתם קרויין אדם" - הרי זה רק בנוגע לשלשה דברים שבני-אדם הם כמלאכי השרת, אבל לא בשעה שאוכל ושותה וישן כו'.

ובכן: כדי להלחם עם עמלק ולהתגבר עליו - אין מקום לדיון על פי שכל, שהרי "בדברים לא יווסר עבד", וכמשל הכלב - שקאי על עמלק (כנזכר לעיל סעיף מ"ב) - שאי אפשר לשכנע אותו על ידי שכל, אלא יש צורך ב"מקל" שממנו מתיירא כלב,

...ולכן, טענתו של יהודי היא - לא מצד ענין של טעם ודעת, אלא מצד ענין ה"גורל":

כתיב "יעקב חבל נחלתו", שתרגומו "עדב אחסנתיה", והרי "עדב" פירושו "גורל", שזהו הענין ד"מה נעים גורלנו".

וכיון שזהו ענין של "גורל", הנה "בחיק יוטל את הגורל ומה' כל משפטו", ואין בזה ענין של שכל למה נפל הגורל באופן כך או באופן אחר, ואפילו כשמתקבל בשכל שכך צריך ליפול הגורל, אין עושים זאת בגלל הוראת השכל, אלא בכלל שכך נפל ה"גורל".

וזהו שטוען יהודי - שאינו נקרא על שם חכמתו או על שם צדקותו, אלא על שם ענין ה"גורל" - שנפל בגורלו להוולד יהודי, בן אברהם יצחק ויעקב, שזהו ענין שאינו תלוי כלל בעבודתו וגייעתו.

- אין זה ענין של הבנה והשגה, שיש בו כלל "לא יגעת ומצאת אל תאמין", אלא צריך להתייגע, וכאשר יתייגע קצת, ידע קצת, וכאשר יתייגע הרבה, ידע הרבה. ועל דרך זה בנוגע לעניני מדות, ועניני מחשבה דיבור ומעשה, שבכולם יש תפיסת ידי אדם; הענין היחידי שאינו תלוי בו הוא - היותו יהודי; לא שאלו אותו על זה, ואין לו שום דעה בזה; המציאות היא שנולד באופן שהוא בן אברהם יצחק ויעקב.

ועל זה אומר הקב"ה "והייתם לי סגולה", - ומוסיף: "כי לי כל הארץ", אף שלכאורה הרי זה דבר והיפוכו, שהרי "כי לי כל הארץ" אינו טעם על "והייתם לי סגולה", אלא כפירוש רש"י: "לא תאמרו אתם לבדכם שלי ואין לי אחרים עמכם. . . כי לי כל הארץ (ואף על פי כן) והם בעיני ולפני לכלום" - והיינו, שאין זה מצד טעם

ודעת, אלא ענין של "סגולה", שאינו ענין של טעם ודעת.

ובלשון רבינו הזקן באגרת הקודש (בנוגע לענין המצוות, שלכל אחד מישראל יש מצוה שבה "הוי זהיר טפי"), "אינו בבחינת טעם ודעת מושג, אלא למעלה מבחינת הדעת. . . ודוגמתו למטה הוא בחינת הגורל ממש".

ובאופן כזה הוא ענין היותו יהודי - שאין זה ענין שהיה לו איזה חלק בזה (מצד עבודתו כו'), אלא זהו ענין שנעשה מצד הקב"ה, ועליו להודות להקב"ה: "ברוך . . . שלא עשני גוי".

וכאשר יהודי תופס זאת, אזי אומר ליצר הרע: הטענה שלך היא על פי שכל; אבל אני מציאות כזו שנפל בחלקי ה"גורל" שיש לי את הקב"ה ויש להקב"ה אותי, וכל שאר הענינים אינם נוגעים לא לי ולא להקב"ה!...

...וכאשר הגישה היא מצד ענין ה"גורל" - אזי "יעקב הלך לדרכו" בעבודתו, ולא נוגע לו כלל טענת עמלק, שאין לו שום עסק עמו, לפי שאין זה בגבולו כלל.

קטע משיחת פורים, רשימת השומעים בלתי מוגה.

תו"מ ה'תשל"א חוברת ד' ע' 41.

- 1 בלק כד, כ.
- 2 תרגום שני אסתר ג, א.
- 3 ראה אוה"ת מג"א ע' רכט. סה"מ תרל"ה ח"א ע' קנד.
- 4 תהלים קיג, ד.
- 5 בשלח יז, ז.
- 6 שם, ח.
- 7 פרש"י עה"פ.
- 8 שם יד, לא ובפרש"י.
- 9 שם טו, ב ובפרש"י.
- 10 תצא כה, יז.
- 11 שם, יח ובפרש"י.
- 12 מנחות בסופה.
- 13 ראה כתר שם טוב בהוספות סקי"ח. סה"מ עזר"ת ע' קפב. עטר"ת ע' רצד. ועוד
- 14 תהלים קטו, טז.
- 15 חגיגה טז, א.
- 16 יבמות סא, רע"א. וש"נ.
- 17 משלי כט, יט.
- 18 ראה שמו"ר פ"ט, ב.
- 19 האזינו לב, ט.
- 20 משלי טז, לג.
- 21 מגילה ו, ריש ע"ב.
- 22 יתרו יט, ה.
- 23 סו"ז.
- 24 שבת קיח, סע"ב.
- 25 ע"פ ויצא לב, ב.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעיני הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צבי"ה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה